

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1301

מסכת בבא מציעא ס' - ס"ו ♦ אהלות י"א, ה' - י"א, ח'

בס"ד, כ' ניסן תשפ"ד

השבוע בגליון

- ♦ גביית עמלות מלווים בגמחי"ם
- ♦ הוראת הגר"ח זוננפלד זצ"ל לגמ"ח שערי חסד
- ♦ מכירה בתשלומים
- ♦ רכישת כלי רכב ב"ליסינג"

- ♦ פרק איזהו נשך - ריבית, על מה ולמה
- ♦ ההבדל בין הלואה להשכרה
- ♦ איסור ריבית בחפצים שכורים
- ♦ ריבית מדרבנן

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

מתן תורה בערבות סיביר

מנהג יפה אימץ לעצמו הרב י. כהן שליט"א מרבני בית מדרשנו. בכל יום לאחר סיום השיעור, הוא מהנה את שומעיו ברעיון תורני מעניין, באימרה חסידית קולחת, או בסיפור מרתק שניתן לשאוב ממנו מוסר השכל מלא חופניים. אחד מלומדי השיעור, הפנה את תשומת ליבנו למעשה שסופר על ידי הרב כהן שליט"א, אשר אירע בתקופת מלחמת העולם השנייה.

רבנות רבבות בני אדם שהו בסיביר, באותה עת, לפניה ולאחריה. לכל תושבי הערבה שאין לה סוף, היה קר. קר מאד. ברם, לאיש אחד ויחיד היה חם. חם מאוד ואף לוהט. יש אומרים שגם הזיע האיש, שם, בקור של חמישים מעלות צלסיוס מתחת לאפס, וכנראה שהם צודקים.

לאיש הזה קראו ר' חיים.

מבוטשאטש, מראשות הישיבה בבוטשאטש שבגליציה גילגלוהו הרוסים והמלחמה ליערות סיביר. באמצע השיעור, בין אביי לרבא, בין

פרק איזהו נשך - ריבית, על מה ולמה

פרק "איזהו נשך" עוסק באחד מאיסורי התורה החמורים, הלא הוא איסור ריבית. אי"ה, בגליון זה ובשני הגליונות הבאים נעסוק בפרטים הקשורים לאיסור זה, כגון, קניה בתשלומים, מהות "היתר עסקה", "לא תהיה לו כנשה", "ריבית דברים", עשיית דבר מה על ידי הלווה כתמורה למתן ההלוואה, הלוואות במט"ח ועוד.

הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א, ראש בית המדרש למגידי שיעור הדף היומי, הדגיש לפני רבני בית המדרש בדברי הפתיחה שנשא לפרק זה, כי להלכות ריבית מאפיין ייחודי שאינו קיים בהלכות רבות אחרות, כגון הלכות שבת.

מצד אחד, הלכותיהם וסעיפיהם של שני נושאים אלו מרובים הם, מקורם הוא מדאורייתא וחז"ל הוסיפו עליהם איסורים וסייגים רבים. אולם, מצד שני, הלומד הלכה מסויימת מהלכות שבת, כגון, הלכות "מוקצה", אינו זקוק לשם כך לדעת מאומה על מלאכות אחרות, כגון, על מלאכת "קוצר", בעוד שבהלכות ריבית בסיס אחד מוביל לכל פרטי האיסורים, וממנו הם נובעים. לפיכך, במאמרנו זה נבאר את יסודו ובסיסו של איסור ריבית.

ריבית מדאורייתא

מן התורה, איסור ריבית אינו אלא כאשר מתקיימים שני תנאים בסיסיים, והם: **א. הכסף ניתן בהלוואה.** היינו, הכסף שתמורתו נגבית הריבית ניתן בתור **הלוואה** בלבד (רש"י ס/ב ד"ה לריבית), אולם, בעסקת מקח אין איסור ריבית, ולפיכך, **מן התורה** רשאי, איפוא, המוכר להתנות עם הקונה, על תשלום ריבית מסויימת תמורת איחור בתשלום דמי המקח (חוות דעת סי' קס"ו ס"ק ד', ועי' בספר תורת הריבית פ"א אות ל"ב).¹

ב. הריבית היא קצוצה. היינו, גם ריבית הנגבית תמורת הלוואה, אסורה מן התורה רק אם היא קצוצה [קצובה] מראש בין המלווה ללווה, ואינה מותנית במאומה, והמלווה יקבל את כסף הריבית בכל מקרה, ללא כל קשר למצבו הכלכלי של הלווה, או להצלחת העסקה עבורה הלווה

¹ [אמנם, לדעת חלק מן האחרונים, אם לאחר המכירה ביקש הלווה מן המוכר להאריך לו את זמן הפרעון תמורת התחייבות לתוספת ממון, תלי הדבר במחלוקת. לדעת הרמב"ם, אין איסור מהתורה אלא בקציעת ריבית בשעת נתינת ההלוואה בלבד, ואילו לדעת הראב"ד, מאחר שעסקת המכר נגמרה לפני בקשתו של הלווה, הארכת זמן התשלום מהווה עניין חדש, שדינו כהלוואה. עי' ברמב"ם הל' מלווה ולווה פ"ו הל' ג' וברב"ד שם. ונקטו הראשונים בקידושין ו/א כראב"ד. ועי' שו"ע יו"ד סי' קס"ו סעי' ב']

צעילוי נשמת

מרת **אביבה מובשובסקי** ע"ה

ב"ר שמואל וחנה אלקה ע"ה

נלב"ע י"ט בניסן תשע"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **יהודה לייב (אריה) קלמן** ז"ל

ב"ר מאיר צבי ז"ל

נלב"ע כ"ב בניסן תשע"ג

תנצב"ה

הונצח ע"י בתו וחתנו

יוסף (רמי) וזוג' מלכה קליין בני ברק

צעילוי נשמת

מרת **ביה מזוז** ע"ה

בת ר' יוסף ושרינה ז"ל

נלב"ע כ' בניסן תשס"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י ילדיה שיחיו

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

מרת **צפורה רנה נדל** ע"ה ב"ר יוסף ז"ל

נלב"ע כ' בניסן תשס"ח **תנצב"ה**

הונצחה ע"י ידידינו בני המשפחה שיחיו

נטל את המעות. אולם, אם המלווה סיכם עם הלווה על ריבית שאינה קצובה מראש, אלא מותנית בדבר כל שהוא, לא עברו הצדדים להלוואה זו על איסור ריבית.

ההבדל בין הלוואה להשכרה: לכאורה, יש לשאול, מדוע אדם רשאי להשכיר את נכסיו תמורת רווח, ואילו להלוות את ממונו תמורת רווח אין הוא רשאי? מדברי הראשונים עולה, כי התורה אסרה נטילת ריבית על הלוואה כדי להשליט הגינות בשוק העסקים, כלומר, התורה מעוניינת לאפשר סיכויי רווח והפסד זהים, פחות או יותר, לשני הצדדים בכל עסקה. לכן, כאשר נתבונן בהלוואה בריבית נמצא, כי בעסקה זו הרווח של המלווה קרוב מן הרווח של הלווה. שהרי, המלווה אינו נוטל על עצמו כל סיכון, מאחר שגם אם הלווה יאבד את מעותיו, חייב הוא לפרוע את הלוואתו. לעומת זאת, הלווה אינו בטוח כלל ועיקר שירוויח פרוטה כל שהיא מן הכסף שלו, ואף יתכן שהוא יאבדו בעסק ביט.

איסור ריבית בחפצים שכורים: אולם, המשכיר חפץ לחבירו נוטל על עצמו סיכויי הפסד, הן מצד הפחת הנוצר לחפץ, והן משום שהחפץ עלול להאנס ברשות השוכר והמשכיר יאבדו כליל. הכלל העולה מדברי הפוסקים הוא, שהתורה בקשה למנוע עסקה, אשר צד אחד לה אינו נוטל על עצמו סיכונים כל שהם. לפיכך, משכיר המטיל אחריות כוללת על השוכר, היינו, שבהסכם השכירות נקבע, כי השוכר גם יהיה חייב בכל מקרה של אונס וכן בתשלום עבור הפחת הנגרם לחפץ השכור, כולל פחת בערך החפץ, **עובר על איסור ריבית מן התורה**, שהרי המשכיר העמיד חפץ לרשות חבירו ללא נטילת סיכון כל שהוא על עצמו, ואף גבה ממנו תשלום עבור השכרה זו, ובכך הוא ביצע עסקה הנחשבת להלוואה, ועבר על איסור ריבית [ע"י בספר תורת ריבית פ' י"ג בירור הלכה ס"ק א' ויסוד הדין מהמשנה ע/א בד"ן צאן ברזל].

ריבית מדרבנן

כל האמור לעיל מתייחס לאיסור ריבית מן התורה. אולם, חז"ל העמיקו והרחיבו את האיסור כך, שלעולם לא יצטרך אדם להחזיר לחבירו סכום העולה על הסכום אותו קיבל ממנו. לפיכך, אסור להלוות "סאה בסאה", היינו, אסור לאדם להלוות לחבירו ק"ג אחד של עגבניות בתנאי שהלווה יחזיר לו כמות זהה של עגבניות. זאת, שמא מחיר העגבניות ביום החזרתן יהיה גבוה ממחירן בעת נתינתן, ונמצא שהלווה קיבל עגבניות בשווי של 40 שקלים, אך החזיר עגבניות בשווי של 41 שקלים.

כמו כן, אסור חז"ל תשלום בגין "המתנת מעות". ובהקשר לכך נאמר בפרקנו הכלל המפורסם בשם רב נחמן: **"כללא דריביתא - כל אגר נטר אסור"**. על פי כלל זה נאסר על קונה לקבל הנחה תמורת תשלום מראש עבור רכישת חפץ. עסקה זו, אף שאינה אסורה מן התורה, שהרי זו "עסקת מקח" ולא "עסקת הלוואה", אסורה היא מדרבנן, שאסרו ליטול רווח בגין שהיית המעות אצל הזולת.

כללו של דבר, חז"ל ביקשו לעקור כל אפשרות להפקת רווחים על ידי בעל הממון תמורת שהיית כספו אצל חבירו [בנוסף לכך, יש איסורים נוספים מדרבנן, כגון, ריבית מוקדמת ומאוחרת, הערמת ריבית, ריבית דברים, ועוד אשר לא נגענו בהם ולא ביארנו אותם כלל].

לסיים, מן הראוי להדגיש, כי המלווה בריבית עובר על שש מצוות "לא תעשה" מן התורה! איסור הלוואה בריבית חל על המלווה והלווה, וכן על כל המשתתפים והמסייעים לביצוע העבירה, היינו, על הסופר שכותב את שטר הלוואה, על הערב להלוואה ועל העדים שחותמים על השטר. לא זו בלבד, אלא גם מבואר בגמרא (ע"א/א) "שכל המלווה בריבית נכסיו מתמוטטין".

דף סד/ב המלווה את חברו לא ידור בחצרו

גביית עמלות מלווים בגמחי"ם

בסוגייתנו מבואר, שהמלווה אינו רשאי להתנות את מתן הלוואה בקבלת טובת הנאה מן הלווה, גם אם הלווה אינו מפסיד מכך מאומה, וכגון, אסור למלווה להתנות את מתן הלוואה בהיתר של הלווה לדור בדירתו הריקה, גם אם דירת הלווה אינה עומדת להשכרה. התנייה זו אינה אסורה מן התורה, שהרי הלווה אינו מוציא מאומה מכיסו ואף אינו מפסיד מכך, מאחר שהדירה אינה עומדת להשכרה, אך התנייה זו נחשבת ריבית מדרבנן, שאסרו להתנות את מתן הלוואה תמורת רווח, גם כאשר אין הלווה מפסיד מכך.

מזה שנים רבות ניצבת ועומדת על שולחנם של גדולי הפוסקים שאלה עדינה ומורכבת, אודות מנהלי קרנות של גמחי"ם, הדורשים מהלווה לשלם להם עמלה מיוחדת כהשתתפות במימון הוצאותיו הקבועות של הגמ"ח, כגון, דמי שכירות, חשמל, וכדומה. לשאלה זו קודמת הנחה ברורה ומוסכמת על הכל, כי המלווה רשאי לדרוש מן הלווה את עלות שטר הלוואה ואת שכר הסופר שכותב את השטר, שהרי תשלום זה מיועד עבור הלווה עצמו, כפי שהוא בעצמו משלם את הוצאות נסיעתו לבית המלווה, ואין בכך לא ריבית ואף לא אבק ריבית.

נידון זה, לגבי גביית עמלות, נראה פשוט, לכאורה, מאחר שהעמלות מיועדות להשתתפות בהוצאות הגמ"ח, ומנהלי הגמ"ח אינם נוטלים לעצמם כל רווח, ואין כל עילה לאסור על גביית עמלות אלו. אלא, שלאחר עיון מדוקדק בסוגיה זו, ניתן להבחין בחילוק ברור בין תשלום עבור

רבינא לרב אשי ובין הרמב"ם לרמב"ד, באמצע הסברה הדקה על חזקת ג' שנים נכנס החייל הגבוה, ותקע צו גיוס בלשד הסברא. מאז, אירעו דברים הרבה והתגלגלו מאורעות לא מעטים, עד שלבסוף מצא את עצמו בלב הכפור, וכבר יש לו עצמו במקום זה חזקת ג' שנים, ה' ירחם...
לאמיתו של דבר, בעין נובהרדוקאית, שיש לו שתים כאלו, אין בין סיביר לבוטשאטש ולא כלום. וכי לא ניתנה תורה אלא לבוטשאטש? וכי אין 'סדר מוסר' אלא בביאליסטוק או בנובהרדוק? אטו אין מניחים תפילין אלא בוורשא או בולגא?

ובכל זאת, רבי חיים היה בצרה גדולה.

מזון כמעט שלא היה להם שם, בקולחוז. היו מבליעים חיך ואומרים שם, כי יפה כוחו של הקולחוז מ"כל נדרי" ו"כל חמירא". ב"כל נדרי" רעבים יום אחד; ב"כל חמירא" אין אוכלים חמץ במשך שבוע שלם, אך ב"קולחוז" אפס אוכל, מראשית השנה ועד אחריתה.

אבל, לא זו היתה הצרה. ספר. ספר קודש. סידור או חומש, משנה או גמרא, "חיי אדם" או רשב"א ואפילו "צאינה וראינה". מאומה לא היה שם. כלום. היתכן? יהודי בלא כלום?

ביום מן הימים, ואפשר היה זה בלילה מן הלילות, גונבה לאוזוניו שמועה: באחד הכפרים הסמוכים, מרחק של כחצי יום הליכה, שוכנים מספר יהודים. מאז, לא ידע מנוחה, וכאשר נדרש מתנדב להובלת דליי מים מכפר סמוך, קפץ ר' חיים והציע את עצמו.

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו. בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד * 3029 עכשיו

חודש ראשון התנסות חינם

לאחר הליכה מייגעת בקור ובכפור, בציהה וברוח, בשלג ובברד, הגיע ר' חיים, גוש קרח מהלך, אל מחוז חפצו.

זוג יהודים טובים נחרדו לראות צל אדם.

- **הנה**, אביא פרוסת לחם וכוס מים חמים, נזעקה "אידישע מאמע" מאחד הבתים, תוך שהיא מאיצה את צעדיה אל המטבחון.

- **לא**, עצר בעדה ר' חיים. "אין לי כלום", והחל ממרר בכי. "הגעתי להכא באמצע הקצות" של חזקת ג' שנים, בלב ליבה של הסברא, שאם היה הלה מוחה... נו, מילא, לא עת עתה לכך. מכל מקום, מאז לא ראיתי צורת אות יהודית, אפילו בגודל של "ותן טל ומטר"... אנא, השאילוני איזו גמרא'לה!"

- **אוי**, אוי, החל מתייפח בעל הבית. "גמרא'לה אתה צריך, רבי יהודי, גמרא'לה? ואני אין לי אלא גמרא'לה אחת, נדרים-נזיר. איך אתן לך את שארית חיי, את הפיסה האחרונה, הן אשאר רק עם הקולחוז והסוס, העגלה והתרנגולים, האיכרים המגושמים הללו ושאר הירקות, ישמור אלקים ויציל!"

- **טייערע** ברודער, התייפח ר' חיים כנגדו. "בלתי אפשרי שאשאר בלי כלום, תן לי דף אחד, עמוד אחד, שורה אחת, לפחות את דף השער, לפחות!"

נכמרו רחמיו של היהודי, נטל את הגמרא הבלויה, את הכרך היחיד שבכל רחבי הכפור, את ספר הקודש הבודד באיזור זה של כדור הארץ, אימץ את זרועותיו וביתר את הכרך לשניים. השאיר לעצמו את מסכת נדרים, נשק ל"נזיר" ולאחר מכן לר' חיים הרועד, ושוב ל"נזיר" ולר' חיים לסירוגין, והעניקה לו במתנה.

ר' חיים פסע חזרה למקום מגוריו, כאשר שני דליי מים על כתפיו, ומסכת "נזיר" בבית שחיו. למעשה, הוא כלל לא הלך, הוא ריקד בכל עצמותיו, קיפץ ושש, קיפץ ושש. רגליו תופפו על גבי הקרח, הוא חש כמרחף באויר, הוא היה האדם המאושר עלי אדמות.

שכר הסופר, לבין עמלה הנגבית כהשתתפות במימון הוצאותיו הקבועות של הגמ"ח. שכן, שכר הסופר לא היה בא לעולם לולא היה הלווה מבקש לקבל הלוואה, ולפיכך, עליו לשלם את ההוצאות הישירות הנגרמות מבקשתו. לעומת זאת, דמי השכירות של הגמ"ח אינם הוצאה ישירה בגין הלוואה מסויימת, כי אם הוצאה קבועה שאינה תלויה במספר הלווים בכל חודש. הנידון המונח לפנינו, איפוא, הוא האם **דרישתו ההוגנת והצודקת** של מנהל הגמ"ח, שהלווים ישלמו עמלה כדי לממן את הוצאותיו הקבועות, יש בה משום אבק ריבית.

לכאורה, נידון זה תלוי במחלוקת הפוסקים שנחלקו במקרה הבא. ראובן ושמעון נפגשו כדי לסכם ביניהם שני נושאים נפרדים. **א.** שמעון ביקש לקבל הלוואה מראובן. **ב.** שמעון ביקש מראובן ללמד את בנו תמורת שכר. ראובן הסכים לשתי הבקשות, וסיכם עם שמעון, כי שכרו כמלמד ייגבה מהרווחים אשר יופקו על ידי שמעון מכספי הלוואה. מדין תורה, אין בכך כל איסור, שהרי גם אם ראובן לא היה מסכים להלוות כסף לשמעון, עדיין היה שמעון מפקיד בידיו את בנו ללמדו תורה תמורת שכר זהה לזה שסוכם ביניהם עתה. אלא שנחלקו הפוסקים, אם **כריכת התשלום וההלוואה כאחד** אסורה משום אבק ריבית. לדעת המב"ט (שו"ת ח"א סי' ו' ע"י ש' שדן במקרה דומה) אין הדבר אסור. אולם, לדעת הרמ"א (יו"ד סי' קס"ו סעי' ג') יש בכך משום אבק ריבית מדרבנן.

מעתה, ההכרעה אם לאסור או להתיר את גביית העמלות על ידי מנהלי הגמ"ח תלויה, לכאורה, במחלוקת זו. שכן, לדעת המב"ט המתיר לכרוך תשלום צודק עם הלוואה, אין כל איסור להתנות את מתן הלוואה בתשלום עמלה להוצאות הגמ"ח. אולם, לדעת הרמ"א, האוסר כריכת תשלום כל שהוא עם הלוואה, אסור הדבר [עי' נקודות הכסף ק"ס ס"ק כ"ד, מדוע אין הדין כן במכירת חפץ, שלכו"ע מותר להתנות את הלוואה במכירת החפץ].

אולם, בעל המנחת יצחק פסק, כי אין כל איסור בדבר, משום שדברי הרמ"א קיימים ועומדים כאשר נגרמת הנאה כל שהיא ללווה, כגון כאשר המלווה מלמד את בנו של הלווה, שבפועל הוא מקבל משכורת לפרנס את ביתו, ואזי יש לדון אם כריכת תשלום צודק והוגן עם הלוואה, נחשבת כאבק ריבית. לעומת זאת, מנהלי הגמ"ח אינם נהנים במאומה מן העמלות שמשלמים הלווים, וממילא כלל אין להחשיב זאת כריבית. בנוסף לכך, הוא מציין את ההלכה הקובעת, שלצורך מצווה אין איסור ריבית מדרבנן (שו"ע יו"ד סי' ק"ס סעי' י"ח), ואם כן הרי לנו סברה נוספת להתיר מקרה זה.

הוראת הגר"ח זוננפלד זצ"ל לגמ"ח שערי חסד: מעניין לציין, כי בעלי גמ"ח שערי חסד שבירושלים שאלו בזמנו את הגר"ח זוננפלד זצ"ל, אם הוא מתיר להם לגבות עמלות מן הלווים לצורך תשלום הוצאות הגמ"ח, ומאחר שהוא התנגד לכך, אין הם גובים עמלות עד עצם היום הזה. **מן הראוי להדגיש**, כי גם הגובים עמלות, אין להם לגבות עמלות לפי שכום הלוואה, שכן, הדבר דומה לריבית. כמו כן, אין להצמיד את תשלום העמלות לתשלום החזרי הלוואה, אלא יש לשלמו בתשלום נפרד, כדי להרחיק עד כמה שניתן את האפשרות שתשלום העמלות יראה כריבית על הלוואה (ברית יהודה פ"ט ס"ק ג').

דף סה/א ואין מרבין על המכר

מכירה בתשלומים

משנתנו עוסקת במכירה בתשלומים, וקובעת, כי אם אדם מבקש לרכוש חפץ בתשלומים, אסור חז"ל על המוכר לגבות ממנו מחיר גבוה יותר בגין אותו חפץ, למרות שמדאורייתא אסורה לקיחת ריבית בעסקת הלוואה בלבד ולא בעסקת מכירה. גזירת חז"ל על איסור ריבית גם בעסקאות מכר נובעת מכך, שהמחיר הגבוה בגין מכירת החפץ בתשלומים כולל בתוכו מרכיב ממוני עבור הזמן שכספו של המוכר, שהחפץ כבר נלקח ממנו, נמצא אצל הקונה.

אולם, אם למוצר מסויים אין ערך קבוע בשוק, ומחירו נע בין 600 ש"ח ל - 620 ש"ח, רשאי המוכר למכור את החפץ ב - 600 ש"ח במזומן וב - 620 ש"ח בתשלומים. זאת, משום שכאשר במקומות מסויימים גובים 620 ש"ח תמורת החפץ, אין מכירתו בתשלומים בסכום זה ניכרת כריבית. אמנם, על המוכר להקפיד שלא לומר לקונה במפורש "אם תשלם במזומן הסכום הוא כך וכך, ואם תשלם בתשלומים תאלץ לשלם יותר, אלא, עליו לנהוג בחכמה ולא להדגיש זאת (שו"ע יו"ד סימן קע"ג סעיף א' ושם). אחת הדרכים העומדות בפני המוכר להימנע מאיסור ריבית במכירה בתשלומים היא, לנקוב במחירו של החפץ בתשלומים בלבד, ומעתה, כמובן, רשאי המוכר למכור במזומן במחיר זול יותר.

משום כך, גם אין לבצע רכישה בתשלומים במחיר גבוה, כאשר על החפץ או על כרזה בחנות נקוב מחירו הנמוך של החפץ בתשלום במזומן, כל זאת כדי שלא יבלטו התשלומים כריבית (עיי' בתורת ריבית פ"ח ס"ק ו' להרה"ג הרב הרשלו וחתנו הרה"ג הרב הישריק).

רכישת כלי רכב ב"ליסינג": אחת הרכישות בתשלומים הנפוצות בימינו, היא רכישת כלי רכב ב"ליסינג". בעסקה מסוג זה, הקונה מקבל לידי את המכונית החדשה מיד לאחר החתימה על הסכם ה"ליסינג", ובמשך תקופה ארוכה, [כפי שנקבע בהסכם] החברה גובה ממנו תשלומים חודשיים, המסתכמים בסכום העולה באופן ניכר על מחירו המקורי של כלי הרכב.

משנת הדף

בברכת גדולי ישיב"א

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
 מרן שר התורה מרן ראש הישיבה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל
 הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: 3764

